

Gubernia Warszawska i Gubernia Piotrkowska (BURAKOWSKI i in. 1978: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 5: 1-356). W Polsce występuje podgatunek nominotypowy, który znany jest od Hiszpanii po Gruzję i Azerbejdżan oraz od europejskich wybrzeży Morza Śródziemnego po Wielką Brytanię i południową Szwecję (LÖBL, SMETANA (red.) 2004: Catalogue of Palaearctic *Coleoptera*, vol. 2. Stenstrup. 942 ss.). W Grecji napotkać ponadto można podgatunek *S. pusillus jonicus* FRANZ, 1961. W centrum i na północy Europy *S. pusillus pusillus* jest chrząszczem bardzo rzadkim; również w Polsce dominują stanowiska w krainach południowych. Bardzo niewiele wiadomo na temat biologii tego przedstawiciela *Scydmaenidae*; bywał on poławiany zarówno w wilgotnej ściółce lasów liściastych jak i na terenach bardziej suchych, wręcz kserotermicznych, chociaż w takich przypadkach zwykle w mikrośrodkach o podwyższonej wilgotności (np. pod kamieniami, w lokalnych zagłębieniach terenu). Możliwe są również luźne związki tego gatunku z mrówkami z rodzajów *Formica* L. i *Lasius* FABR. (BURAKOWSKI i in. 1978: *ibid.*; KOCH 1989: Die Käfer Mitteleuropas. Ökologie, Bd. 1. Goecke & Evers, Krefeld 440 ss.).

Poniżej prezentujemy pierwsze stanowiska *S. pusillus* na Wyżynie Małopolskiej i znaleźsko potwierdzające jego występowanie na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej.

- Wyżyna Małopolska: Wyżyna Miechowska, Rzeżuśnia (DA27), pod kamieniem u podstawy nawapiennych muraw, 21 V 2006 – 1 ex., leg. et coll. R. RUTA; Chotel Czerwony ad Busko Zdrój (DA78), 3 V 1985 – 3 exx.; 14 V 1991 – 4 exx., leg. M. WANAT (coll. P. JAŁOSZYŃSKI); Sandomierz (EB51), 29 IV 1995 – 1 ex., leg. M. WANAT (coll. P. JAŁOSZYŃSKI).
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Wielka Wieś ad Sieradz (CB59), 27 IX 1984 – 2 exx., leg. M. WANAT (coll. P. JAŁOSZYŃSKI).

Na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej *S. pusillus* był ostatni raz wykazywany w roku 1967 z Zielonki koło Poznania, a wcześniej w latach osiemdziesiątych XIX wieku z Głogowa i okolic Sieradza (BURAKOWSKI i in. 1978: *ibid.*).

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Poznań
Rafał RUTA, Inst. Zool. UW., Wrocław
Marek WANAT, Muz. Przyr. UW., Wrocław

460. Nowe stanowiska chrząszczy z rodziny kózkowatych (*Coleoptera: Cerambycidae*) w północno-wschodniej Polsce

New localities of longhorn beetles (*Coleoptera: Cerambycidae*) in north-eastern Poland

KEY WORDS: *Coleoptera*, *Cerambycidae*, *Leptura thoracica*, *Pyrrhidium sanguineum*, new records, NE Poland.

Leptura thoracica CREUTZER, 1799

- Pojezierze Mazurskie: Puszcza Augustowska, Płaska (UTM: FE47), 20 VIII 2005 – 1 ♀, na leżącej kłodzie brzozonej (*Betula* sp.), leg. A. JADESZKO.

Palearktyczny gatunek występujący od Wysp Japońskich do Europy Środkowej. W Polsce, z uwagi na występowanie w pobliżu zachodniej granicy zasięgu, bardzo rzadki i objęty ochroną gatunkową. Dotychczas został wykazany z dwóch krain: Pojezierza Mazurskiego (Puszcza Borecka) i Puszczy Białowieskiej (GUTOWSKI i in. 1994: *Wiad. entomol.*, 13, 3: 157-165). Stwierdzenie tego gatunku w Puszczy Augustowskiej świadczy o nieprzerwanym areale jego występowania w północno-wschodniej Polsce.

Pyrrhidium sanguineum (LINNAEUS, 1758)

– Podlasie: skraj Puszczy Białowieskiej, Jakubowo (FD73), 26 V 2005 – 4 exx., zebrane z leżącej kłody dębowej (*Quercus robur* L.) podczas rójki, leg. T. PANFILUK.

Okazy dowodowe znajdują się w kolekcji autora.

Submediterraneński gatunek rozsielony od Europy do Kaukazu, przez północną Afrykę, Syrię i Iran. W Polsce zazwyczaj spotykany pojedynczo, rzadziej liczniejszy, ale z większości krain został wykazany; nie znany dotąd z sąsiadującej Puszczy Białowieskiej. Gatunek nowy dla Podlasia.

Autor dziękuje wymienionym w tekście osobom, za udostępnienie okazów i informacji.

Radosław PLEWA, Białowieża

461. *Pogonocherus ovatus* (GOEZE, 1777) (*Coleoptera: Cerambycidae*) w Górach Świętokrzyskich

Pogonocherus ovatus (GOEZE, 1777) (*Coleoptera: Cerambycidae*) in the Świętokrzyskie Mts.

KEY WORDS: *Coleoptera, Cerambycidae, Pogonocherus ovatus, Abies alba*, the Świętokrzyskie Mts., Poland.

Pogonocherus ovatus (Goeze, 1777) był podany z Gór Świętokrzyskich przez KINELSKIEGO i SZUJECKIEGO (1959: Pol. Pismo ent., **29**: 215-250). Jest to gatunek, którego związki troficzne budziły wątpliwości – podawano jego powiązania z drzewami liściastymi i iglastymi (BURAKOWSKI i in. 1990: Kat Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **15**: 1-312; ŚLIWIŃSKI, NOWAKOWSKI 1990: Fragm. faun., **33**, 12–18: 261-284). Nowsze doniesienia wskazują jednak na powiązania tej kózki z jodłą – *Abies alba* MILL. (MIŁKOWSKI, GÓRSKI 1995: Wiad. entomol., **14**, 4: 253-254; GUTOWSKI 1995: Prace IBL, A, 811: 1-190; MIŁKOWSKI 2004: Kulon, **9**, 1: 81-116).

W 2005 roku potwierdzono obecność tego chrząszcza w Górach Świętokrzyskich i wykazano jego żerowanie na jodle.

– Kielce - Piaski (UTM: DB73), z cienkich, szczytowych gałązek powalonych jodeł, zbieranych od 16 III 2005, wyhodowano 9 exx. imagines, leg et cult. M. BIDAS.

Po ok. 6 tygodniach od zebrania gałązek, wyhodowano pierwsze imagines *P. ovatus*. Stwierdzono, że chrząszcz ten zimuje w postaci larwalnej w hakowatej kolebce z mniejszym otworem wejściowym i większym wylotowym, przy czym oba zatkałe są korkami z wiórków. Młodsze larwy zimują pod korą i dopiero na wiosnę po krótkim żerowaniu wygryzają kolebkę poczwarkową. Od 8 V do 28 VI 2005 wylęgło się 8 osobników *P. ovatus*, a 1 osobnik – 29 VIII 2005.

Obserwacje bionomiczne: średnia grubość zebranych gałązek jodłowych wynosiła 7,4 mm, przy czym najcieńsza gałązka miała średnicę ok. 6 mm, a najgrubsza 11,9 mm (zmierzono 20 gałązek z widocznym żerowaniem larw; były to gałązki jeszcze wilgotne, usychające). Larwy żerowały w łyku na granicy z drewnem – biel drewna nie był naruszany lub naruszany w minimalnym stopniu. Chodniki larwalne były wypełnione białymi i brunatnymi wiórkami. Przepoczwarzenie chrząszczy następowało zawsze w hakowatej kolebce. Kształt otworów wejściowych i wylotowych był zbliżony do elipsy, przy czym otwór wejściowy był bardziej